

Do szczepień zalecanych (finansowanych przez rodziców) należą m.in. szczepienia przeciwko zakażeniom powodowanym przez bakterie *Streptococcus pneumoniae*, czyli pneumokoki. Najczęściej wywołują one zapalenie płuc i ucha środkowego. Jeśli dostaną się do krwi lub płynu mózgowo-rdzeniowego, dochodzi do rozwoju inwazyjnej choroby pneumokokowej (ICHp), która manifestuje się sepsą, zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych lub zapaleniem płuc.

Już od 10 lat w wielu krajach na całym świecie szczepienie przeciwko pneumokokom jest obowiązkowe. Dzięki temu znacznie ograniczono liczbę najcięższych postaci choroby pneumokokowej.

Kilka powodów, dla których warto zaszczepić dziecko przeciw pneumokokom.

1. Choroby zakaźne są nadal groźne.

Szczepienia ochronne znacząco zmniejszyły liczbę zachorowań na choroby zakaźne, ratując rocznie życie milionów dzieci na całym świecie. Praktycznie wyeliminowały takie choroby, jak ospa prawdziwa, błonica i polio. Zaniechanie szczepień, czyli zmniejszenie liczby uodpornionych osób grozi powrotem epidemii.

Obecnie wiodącą przyczyną zgonów są choroby pneumokokowe. Każdego roku powodują do miliona przypadków śmiertelnych u dzieci poniżej piątego roku życia. Z tego powodu, obok malarii, zostały uznane przez WHO za najwyższy priorytet wśród chorób, którym można zapobiegać poprzez szczepienia. To najlepsza strategia zapobiegania groźnym zakażeniom.

2. Szczepienia to naturalny element dbania o zdrowie dziecka.

Szczepienie „uczy” układ odpornościowy walki z zagrożeniem bez konieczności przechodzenia niebezpiecznej choroby. Dowiedziono, że układ odpornościowy dziecka może jednocześnie rozpoznać i reagować na setki tysięcy, a nawet miliony

3. Szczepionki mają potwierdzone bezpieczeństwo.

Nowoczesne szczepionki dla dzieci nie zawierają związków rtęci. Ich bezpieczeństwo potwierdzono w szeroko zakrojonych badaniach klinicznych, prowadzonych również w Polsce. Dowiodły one, że

liczba odczynów poszczepiennych u dzieci jest zdecydowanie mniejsza od liczby poważnych powikłań spowodowanych przebiegiem zakażenia.

Zastosowanie szczepionek pediatrycznych może wiązać się z wystąpieniem czasowych działań niepożądanych: gorączki, reakcji w miejscu szczepienia, wysypki, senności, zmniejszenia apetytu czy drażliwości. Jednak pogląd rozpowszechniany przez przeciwników szczepień wiążący je z występowaniem szeregu chorób (z autyzmem na czele) okazał się całkowicie nieprawdziwy. Prestiżowe czasopiśmiśno medyczne „Lancet”, po raz pierwszy w swej historii opublikowało sprostowanie, odcinając się od publikacji A. Wake-

Decyzje dotyczące zdrowia dzieci dotyczą także zakresu uodporniania ich przeciw chorobom zakaźnym. Czy zaszczepisz swoje dziecko?

Dlaczego zaszczepić dzieci?

Pneumokoki są naprawdę groźne!

fielida – autora tej tezy, zarzucając mu naukowe nadużycia.

4. Pneumokoki to powszechnie występujące bakterie.

Pneumokoki łatwo się przenoszą, np. poprzez kichnięcie czy kaszel, a ich występowanie w Polsce jest powszechne. Ponad 60% polskich dzieci w żłobkach i przedszkolach oraz 22% dzieci wychowywanych w domu to nosiciele pneumokoków.

Zakażenie pneumokokiem rozpoczyna się najczęściej od zapalenia ucha środkowego lub innej, pozornie niegroźnej infekcji. Choroba może nagle przerodzić się w postać inwazyjną, taką jak sepsa lub zapalenie opon mózgowych. Rozwija się wtedy bardzo szybko i może doprowadzić do śmierci w ciągu kilku godzin. U dzieci, które uda się wyleczyć, obserwuje się trwałe następstwa przebytego zakażenia, takie jak: uszkodzenia układu nerwowego, upośledzenie umysłowe, zaburzenia słuchu oraz napady padaczkowe.

Wychowywanie dziecka w domu, z dala od skupisk ludzkich, takich jak hipermarkety czy place zabaw, nie wyklucza możliwości zakażenia pneumokokami, a jedynie obniża ryzyko infekcji.

5. Szczepienie to jedyna skuteczna ochrona przeciw pneumokokom.

Nie ma szczepionki, która gwarantuje stu-procentową skuteczność. Ponad 90% dzieci

Kiedy zaszczepić?

Szczepionka przeciwko pneumokokom powinna być podana dziecku, które skończyło drugi miesiąc życia. Takie postępowanie jest rekomendowane przez polskie i światowe autorytety w zakresie szczepień.

zaszczepionych przeciwko pneumokokom wytwarza odporność, czyli jest chronione przed bakteriami. Jedynie szczepionki skoniugowane aktywują i są w stanie „nauczyć” układ odpornościowy dzieci poniżej drugiego roku życia, jak rozpoznawać i zwalczać pneumokoki. Od stycznia 2010 roku dostępna jest szczepionka, która „uczy” układ odpornościowy dziecka rozpoznawać i zwalczać 13 najgroźniejszych serotypów pneumokoka.

6. Im młodsze dziecko, tym większe ryzyko zachorowania.

Głównym czynnikiem ryzyka zachorowania na choroby pneumokokowe jest wiek. Pneumokoki szczególnie zagrażają niemowlętom i dzieciom poniżej drugiego roku życia, gdyż ich układ odpornościowy nie zdążył się jeszcze w pełni ukształtować i nie jest gotowy na walkę z niebezpieczną bakterią. Zapadalność na inwazyjną chorobę pneumokokową w Polsce jest ok. cztery razy wyższa u dzieci poniżej drugiego roku życia niż u dzieci starszych. Odraczenie szczepień naraża więc dziecko na zachorowanie w najbardziej niebezpiecznym dla niego okresie.

7. Pneumokoki stały się silniejsze niż antybiotyki.

Infekcje pneumokokowe leczy się coraz trudniej, ponieważ bakterie te stają się odporne na antybiotyki. Szerokie stosowanie (a często nadużywanie) antybiotyków spowodowało, że bakterie już na nie „reagują” i wytwarzają cechy, które pozwalają im mnożyć się w obecności antybiotyków. Oznacza to, że leki przestają być skuteczne, co zmniejsza szanse pokonania choroby.

8. Szczepienia przeciw pneumokokom sprawdziły się na świecie.

W krajach, w których wprowadzono obowiązkowe szczepienia przeciw pneumokokom, znacznie spadła liczba najcięższych postaci choroby pneumokokowej, takich jak sepsa lub zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Zmniejszyła się też zapadalność na zapalenie płuc i ostre zapalenie ucha. 10-letnie obserwacje ujawniły ponadto zjawisko nazywane efektem populacyjnym: jedno zaszczepione dziecko powoduje ochronę dwóch niezaszczepionych osób (np. rodzeństwa, rodziców czy dziadków) ze względu na ograniczenie nosicielstwa bakterii. ■

dr n. med. Hanna Czajka
Kierownik Pediatrycznej Poradni Szczepień dla Dzieci z Grup Wysokiego Ryzyka
Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie

